

Marian Paździor

Wystawa w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie

Ochrona Zabytków 43/4 (171), 235

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYSTAWA W ARCHIWUM GŁÓWNYM AKT DAWNYCH W WARSZAWIE

Na przełomie kwietnia i maja 1990 r. czynna była wystawa pt. *Maszyny, przyrządy i narzędzia dla konserwacji i introligatorstwa artystycznego*. Wydano z tej okazji folder ze wstępem Romana Tomaszewskiego. Wystawę zaprojektował i zorganizował pracownik Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, mgr Wiesław Faber, kierownik Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów. Należy podkreślić, że umieszczenie wystawy w reprezentacyjnej, balowej sali na I piętrze d. pałacu Raczyńskich przebudowanego w 1786 r. wg projektu Jana Christiana Kametzera — obecnie siedziby AGAD przy ul. Długiej 7 — w Warszawie nadało jej wspólną oprawę architektoniczną.

Juz w 1985 r. Wiesław Faber zorganizował przeglądową wystawę prac własnych pt. *Dzieła sztuki w konserwacji*. Jako konserwator-artysta badał, pielęgnował i ratował od zagłady zabytki malarstwa sztalugowego, pastele, grafiki, listy, fotografie, dagerotypy, kodeksy, inkunabuly, globusy oraz różnorodne obiekty zabytkowe wykonane z papieru, pergaminu i skóry — w tym również pieczęcie. W. Faber, po uzyskaniu w 1981 r. dyplomu w warszawskiej ASP z zakresu konserwacji starych druków i grafiki, pracował początkowo w AGAD, następnie w RFN (1985-1987) na kontrakcie jako ekspert i samodzielny konserwator. Po zdobyciu bogatych doświadczeń, zwłaszcza w zakresie najnowszych rozwiązań technicznych i materiałowych, ponownie podejmuje pracę w AGAD.

W. Faber także zaprojektował lub udoskonalił przyrządy, służące do prac introligatorskich, narzędzia, urządzenia i maszyny do prac konserwatorskich archiwaliów. Niektóre z prezentowanych na wystawie mają patent: uniwersalna prasa introligatorska, wieloczynnościowa, czterokolumnowa (nr kat. 2), przyrząd do szycia książek model B (nr 25), przyrząd do wycinania passe-partout prostych (nr 28) i okrągłych (nr 29), nożyce stołowe introligatorskie 900 mm (nr 31), zbiornik tubowy, kąpielowy do zabiegów konserwatorskich 100 × 150 cm szczególnie przydatny do dużych formatów ze znaczną oszczędnością chemikaliów (nr 59).

Do ciekawszych eksponatów należą: prasy introligatorskie, hydrauliczne z wkładką grzejącą, czterokolumnowe (nr 1) i dwukolumnowe (nr 3), rewelacyjna pod względem przyspieszenia żmudnych prac wykonywanych dotąd ręcznie — maszyna do uzupełniania ubytków w papierze masą papierniczą (nr 7) o wymiarach części roboczej 55 × 45 cm, wyposażona w automatyczne mieszadło z możliwością przekazywania płynnej masy na sito robocze tej maszyny, urządzenie do ręcznego uzupełniania ubytków masą papierniczą, współpracujące z urządzeniem odsysającym (nr 8), wiszący ekran podświetlony ze światłem rozproszonym 100 × 80 cm z czterema wariantami: do światła dziennego 1000 W i 800 W, sztucznego 1000 W oraz jarzeniowego 2 × 40 z chłodzeniem ekranu (nr 9), uniwersalny stół dublżowy do obrazów olejnych na płótnie, grafik, pastel i jako prasa o dużych wymiarach 100 × 70 cm (nr 27), zbiornik kąpielowy (nr 57) do prowadzenia zabiegów konserwatorskich z komputerowym sterowaniem procesów kąpielowych, wykonany całkowicie z tworzyw sztucznych, mogący pomieścić 12 m² powierzchni roboczej w pozycji pionowej oraz drugi zbiornik (nr 58) do prac

¹ Niektóre firmy i osoby prywatne wytwarzające urządzenia i sprzęt do prac introligatorskich i konserwatorskich: warsztaty szkolne Zasadniczej Szkoły Mechaniczno-Elektrycznej im. J. Kilińskiego w Warszawie, ul. Felińskiego 13 (stoły montażowe z oświetleniem w trzech wielkościach, klejarka stołowa typ KW 2, linie metalowe płaskie profilowane i wiele innych usług wg zamówienia); „Metalsprzet” ul. Boja Żeleńskiego 2, 35-359 Rzeszów, (komody na papiery, regały archiwizacyjne wym. 1390 × 980 × 980 mm, regały na pismo zecerskie wym. 846 × 650 × 950 mm); Przedsiębiorstwo Obrotu Towarowego Przemysłu Włókienniczego „Surtex”, Dział Handlowy HH 1, Plac Zwycięstwa 2, 99-950 Łódź, (płótno introligatorskie, nici Iniane, filc, sznurek); Zakłady Tworzyw Sztucznych Spółdzielnia Inwalidów „Razem”, ul. Świerczewskiego 145 A, 18-400 Łomża (zbiorniki kąpielowe wszelkiego rodzaju wg zamówienia, sita kąpielowe); Instytut Włókiennictwa ul. Brzezińska nr 1/3, 92-103 Łódź (tkaniny bawełniane i inne m.in. do naklejania map); Stołeczne Przedsiębiorstwo Usług Przemysłowe Terenowego „Redom”, Zakład Stolarski, Rembertów, ul. Kacpury 1 (szafy narzędziowe, praski drewniane-szywadła, de-

konserwatorskich w pozycji poziomej, sprężarka (nr 60) do precyzyjnego natrysku — linia natrysku o przekroju od 1 mm do 4 cm z wysokości roboczej 2 cm, urządzenie elektryczne (nr 84) do konserwacji pieczęci z dziewięciu kształtkami do modelowania wosku. Według zapewnień organizatorów — „każdy z wystawionych eksponatów może być dostarczony lub wykonany”. Tak więc oprócz celów dydaktycznych wystawa spełniła również cel informacyjny¹.

Słowa uznania należą się organizatorom wystawy, która pokazała nie tylko bogaty i wartościowy dorobek Wiesława Fabera, lecz także — być może — zachęciła artystów-konserwatorów do podejmowania trudów konserwatorskich w tej dziedzinie. Pochwała należy się także Fundacji „Pro Libris” w organizacji. Należy życzyć, aby uzyskała jak najszybciej formalny status i rozwinęła działalność, „podejmując społeczną opiekę nad istniejącymi zasobami dokumentów i ksiąg w archiwach, bibliotekach, zbiornicach, muzeach, ośrodkach naukowych, dydaktycznych, zgromadzeniach społecznych i wyznaniowych, w znaczących kolekcjach ksiąg u osób fizycznych i prawnych w kraju.

Marian Paździor

ski dociskowe i wiele innych wg zamówień); „Kari-mex” Przedsiębiorstwo Zagraniczne Al. Kościuszki 182, 90-446 Łódź (papiery i kartony czerpane); „Polsnsekt”, ul. Joliot-Curie 11 m 19, 00-645 Warszawa (dezynsekcja, dezynfekcja, deratyzacja); Lech Aleksy Charewicz, artysta-fotografik, Warszawa tel. 31-97-21 (dokumentacja fotograficzna — pozytywki, negatywy, diapozytywki); Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych, Warsztaty Szkolne w Tarnowie, 33-100 Tarnów ul. H. Sawickiej (nożyce do cięcia papieru i tektury, prasy introligatorskie); Usługi stolarskie, Włodzimierz Sztyk, Warszawa tel. 25-05-18 (wg zamówień kločki drzeworytnicze, deski dociskowe, krosna, deski do opraw książkowych i inne); Zakład Urządzeń aparatury medycznej, 09-502 Warszawa, ul. Korkowa (urządzenia z materiałów kwasoodpornych i nierdzewnych, kuwety, zbiorniki wodne, komory ciśnieniowe i inne); Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów przy Archiwum Głównym Akt Dawnych, ul. Długa 7, 00-263 Warszawa, tel. 31-54-91 w 39, 55 udziela bezpłatnego poradnictwa zawodowego w zakresie wyposażenia, kształcenia kadr konserwatorskich i badań chemiczno-mikrobiologicznych.